

رامایانا रामायण

کهن ترین حماسه‌ی عاشقانه‌ی هند

بازسروده‌ی: ملامسیح پانی پتی

براساسِ نسخه خطی منحصر به فرد کتابخانه لکهنو

مقدمه، تصحیح و تعلیقات:

دکتر عبدالحمید ضیایی

والمیکی، قرن ۳ ق.م.
Valmiki

رامایان، فارسی
رامایانا: کهن‌ترین حماسه‌ی عاشقانه‌ی هند/
باز سروده‌ی ملا مسیح پانی‌پتی؛ مقدمه،
تصحیح و تعلیقات عبدالحمید ضیایی.
تهران: سفیر اردهال، ۱۴۰۱.
ص. ۳۶۸

سفیر اردهال: شماره نشر ۱-۹۹۰.
۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال ۱۰۰-۳۱۹-۶۲۲-۹۷۸:
فیپا

بر اساس نسخه خطی منحصر به فرد کتابخانه لکنهو.
ص.ع. به انگلیسی: Mulla Masih Panipati, Ramayana: the ancient
amorous epic of India

کتابنامه: ص. [۳۶۵]-۳۶۸.
شعر حماسی هندی -- ترجمه شده به فارسی
Epic poetry, Indian – Translations into Persian

مسیح پانی‌پتی، سعدالله
ضیایی، سید عبدالحمید، ۱۳۵۴-، مصحح، مقدمه‌نویس

BL11۱۳۹/۲۴
۲۹۴/۵۹۲۲
۸۹۰۰۹۳۳

فیپا

سرشناسه:

عنوان قراردادی:
عنوان و نام پدیدآور:

مشخصات نشر:
مشخصات ظاهری:
فروست:
شابک:

وضعیت فهرست نویسی:
یادداشت:
یادداشت:

یادداشت:
موضوع:

شناسه افزوده:
شناسه افزوده:
رده بندی کنگره:
رده بندی دیویی:
شماره کتابشناسی ملی:
اطلاعات رکورد کتابشناسی:

رامایانا रामायण

کهن ترین حماسه‌ی عاشقانه‌ی هند

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۱۹-۰۱۰۰

صفحه‌آرایی، طراحی جلد: واحد آماده سازی نشر سفیر اردهال		
لیتوگرافی: نویس	چاپ: عتروت	صحافی: معصومیه
نوبت چاپ: اول- ۱۴۰۱		قیمت: ۱۵۰/۰۰۰ تومان
شمارگان: ۵۵۰ نسخه		شماره نشر: ۹۹۰-۱
نشانی دفتر: تهران، خیابان مفتح، خیابان سمیه، روبه روی بانک ملی ایران، ساختمان ۱۱۸، واحد ۴		
تلفن مرکز پخش: ۸۸۳۱۹۳۴۲-۸۸۳۱۳۸۹۸		کد پستی: ۱۵۸۱-۷۴۷۱۵
E-mail: safirardehal@yahoo.com		www.safirardehal.com www.safirardehal.ir

ح حق چاپ: ۱۴۰۱

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه برداری اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، و اقتباس در گیومه در مستند نویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است. این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

فهرست مطالب

۱۱	تقریظ
۱۳	مقدمه
۲۳	خلاصه داستان رام و سیتا
۲۶	ویژگی های رامایاندا
۳۰	درباره منظومه ملاسبح
۴۳	مناجات
۴۶	فی مناجات
۴۷	ایضاً فی مناجات
۵۰	فی نعت سرور کائنات صلی الله علیه و آله و سلم
۵۱	ایضاً فی نعت
۵۲	حکایت بر سبیل تمثیل
۵۳	در صفت شب معراج
۵۶	در بیان اوصاف پیر خود
۵۸	در مدح نورالدین جهانگیر پادشاه
۶۱	در صفت سخن
۶۳	در صفت ملک هندوستان
۶۵	در مذمت حُساد
۶۷	در حسب حال خود
۷۱	آغاز داستان رام و سیتا
۷۲	مشورت کردن راجه جسرت برای اولاد با وزیران

- اندر احوال طفولیت رام..... ۷۶
- آمدن بسوامتر زاهد برای طلب رام پیش راجه جسرت و بردن رام را..... ۷۶
- رخصت شدن بسوامتر زاهد از راجه جسرت و بردن رام را همراه خود..... ۷۸
- پرسیدن رام از بسوامتر حقیقت گنگ که چگونه از آسمان بر زمین آمده و جواب دادن او..... ۷۹
- رفتن رام به ملک مالوه که نزد صوبه آود است..... ۹۰
- در بیان کشتن رام دیوان را و خلاص کردن زاهدان را از آفتشان..... ۹۳
- گفتن بسوامتر زاهد حقیقت سیتا با رام و رفتن رام همراه بسوامتر در ترهت..... ۹۴
- رفتن رام در شهر ترهت همراه بسوامتر و کشیدن کمان در سینمبر
- و دادن راجه جنک دختر خود را سیتا به کدخدایی رام..... ۹۸
- آمدن راجه جسرت از شهر آوده در ترهت به جهت کدخدائی رام..... ۱۰۰
- رخصت شدن راجه جسرت از جنک و ملاقات کردن پیرام در راه..... ۱۰۳
- آوردن رام سیتا را در آوده و به خانه خود رختن با یکدیگر..... ۱۰۴
- مصلحت کردن راجه جسرت با وزیران به جهت جلوس رام بر تخت شاهی
- و حيله انگيختن مادر برت برای اخراج رام..... ۱۰۶
- اخراج کردن جسرت رام را و روان شدن رام و سیتا و لچمن به صحرای چترکوت..... ۱۰۹
- غسل کردن سیتا در دل آب گنگ..... ۱۱۳
- در بیان وفات کردن راجه جسرت در فراق رام..... ۱۱۵
- مشورت کردن وزیران با برت به جهت جلوس او و منع کردن برت وزیران را
- و آمدن در چترکوت به جهت آوردن رام و انکار کردن رام از ملک..... ۱۱۷
- رخصت کردن رام برت را با کفش چوبین و تعریف سلوک پادشاهی او..... ۱۲۰
- رفتن رام از چترکوت به صحرای اتره زاهد و دیدن سیتا زن او را و فرود آمدن
- حله‌ها از عالم بالا برای سیتابه دعای زن زاهد..... ۱۲۱
- رفتن رام در منزل سرسکه بر بشک زاهد و دیدن اندر را در آنجا و رفتن زاهد به عالم بالا..... ۱۲۳
- خلاصی یافتن اهلایا زن گوتم که به دعای شوهر سنگ شده بود از قدم مبارک رام..... ۱۲۶
- کور کردن رام یک پسر اندر را که به صورت زاغ سیتا را رنجانیده بود..... ۱۲۶
- دیدن حوض پر آب و نیلوفر و چیدن گلها رام و سیتا با یکدیگر..... ۱۲۷
- رفتن رام به دیدن ستيچن زاهد و پرسیدن خبر ستاره سهيل..... ۱۲۹

- ۱۳۰..... ملاقات رام با سهیل وقت برگزشتن سهیل از آسمان به زمین.
- ۱۳۲..... رخصت شدن رام از سهیل زاهد.
- ۱۳۵..... کشته شدن خرد و وتراسرا نیز و چهارده هزار دیو از دست رام.
- ۱۳۵..... دادخواه شدن سرب نکا پیش راون در شهر لنکا.
- ۱۳۷..... بیان کردن سرب نکا، حُسن سیتا را برای راون و عاشق شدن راون.
- ۱۳۹..... آمدن راون در منزل ماریچ دیو و منع کردن ماریچ راون را از دشمنی رام.
- برآمدن سیتا برای گل چیدن و دیدن او آهوی زرین را و فرستادن رام را
- ۱۴۳..... برای شکار آهوی زرین.
- ۱۴۷..... رفتن رام به شکار آهو و فرستادن سیتا، لچمن را برای خبر رام خواه ناخواه.
- ۱۴۹..... دیدن راون سیتا را و بردن سیتا به زور.
- ۱۵۱..... جنگ کردن جتایو با راون و کشته شدن جتایو به دست او و بردن او سیتا را به لنکا.
- برگشتن رام از شکار و دیدن او در راه لچمن را و خبردار شدن از حال و
- ۱۵۴..... بی تاب شدن رام و جستجو کردن لچمن سیتا را.
- ۱۵۶..... دیدن رام جتایو کرگس را و خبر یافتن از سیتا.
- ۱۵۸..... دیدن رام نقش پای راون و نقش پای سیتا را.
- ۱۵۹..... دیدن رام ماه را و پنداشتن سیتا و مخاطب کردن او.
- ۱۶۰..... روان شدن رام خبر گرفتن سیتا را و ملاقات شدن با کیندها دیو و یافتن خبر سیتا.
- ۱۶۳..... در بیان احوال سیتا.
- ۱۶۶..... جای دادن راون سیتا را در باغ اسلوک بن.
- ۱۶۸..... آمدن رام در کوه رک مونک.
- ۱۶۹..... آمدن فصل بهار.
- ۱۷۴..... آمدن رام بالای قلعه کوه و ملاقات کردن با سگریو به میانجی هنومت.
- ۱۷۷..... گفتن سگریو حقیقت منازعت بال را با رام.
- ۱۷۹..... بیان کردن سگریو زور بال را.
- ۱۸۱..... کشته شدن بال از دست رام و راضی شدن سگریو و انگد و رام.
- ۱۸۳..... در صفت فصل بهار برسات و فراق رام.
- ۱۸۷..... در صفت ماهتابی.

- فرستادن رام لچمن را برای آوردن سگريو..... ۱۹۰
- آمدن سگريو با لشکر خویش و فرستادن کسان خود هر چهار طرف از برای خبر سیتا..... ۱۹۱
- روان شدن هنونت با جمع میمونان و رفتن در غار و یافتن سوم برتهارا..... ۱۹۳
- ملاقات با سنپات کرگس و همراه دادن پسر خود را به سپارش رام..... ۱۹۶
- جمع آمدن میمونان که از دریاچه طور بگذرند..... ۱۹۷
- در صفت پیدایش هنونت..... ۲۰۱**
- رخصت شدن هنونت از انگد که از دریا بجهد..... ۲۰۳
- روان شدن هنونت برای خبر گرفتن سیتا..... ۲۰۴
- دیدن هنونت سیتا را و آمدن راون به دیدن سیتا و جاسوسی گرفتن..... ۲۰۶
- دادن هنونت انگشتی رام را به سیتا و فرستادن سیتا لعل خود برای تسلی خاطر رام..... ۲۰۹
- رخصت شدن هنونت از سیتا..... ۲۱۲
- رخصت شدن هنونت از سیتا و جنگ کردن با دیوان..... ۲۱۳
- جنگ کردن پسر راون با هنونت و کشته شدن او به دست هنونت..... ۲۱۴
- فرستادن راون، اندرجیت پسر بزرگ خود را به جنگ هنونت..... ۲۱۶
- انداختن اندرجیت کمند را که برهما داده بود..... ۲۱۷
- گرفتن اندرجیت هنونت را و بردن پیش راون..... ۲۱۸
- آتش زدن هنونت را در دُم و فرستادن پیش سیتا..... ۲۲۰
- باز آمدن هنونت از لنکا و دیدن رام هنونت را..... ۲۲۳
- دادن هنونت لعل سیتا را به رام و زاری کردن رام در فراق سیتا..... ۲۲۵
- در صفت قلعه لنکا..... ۲۲۷**
- روان شدن رام با سپاه میمونان و خراسان به جانب لنکا و فرود آمدن او کنار دریا..... ۲۲۸
- آزرده شدن بیکن از برادر راون و آمدن او پیش رام و نوازش کردن رام او را..... ۲۲۹
- مشورت کردن رام با بیکن به جهت گذشتن دریا و جواب دادن بیکن رام را..... ۲۳۲
- پل بستن نل میمون بر دریا به فرموده رام و گشتن رام با سپاه به راه پل..... ۲۳۴
- دیدن راون لشکر رام را به بالای قصر و عتاب کردن وزیران خود را..... ۲۳۶
- نمودن راون طلسم رام را به سیتا جهت فریب دادن او و زاری کردن سیتا و دلایا دادن ترجنا او را..... ۲۳۷

هرچند می‌کوشم که از عشق درگذرم، عشق، مرا شیفته و سرگردان خود می‌دارد و با این همه، او غالب می‌شود و من مغلوب... با عشق کی توانم کوشید؟

(عین القضاات همدانی)

مقدمه

آیا قصه‌ی جان‌پرور ارباب معرفت، همین افسانه‌ی یگانه‌ی عشق نیست که با صد زبان و هزار گونه روایت، باز گفته می‌شود؟ گاه در گریه‌های مجنون بر مزار لیلی، گاه در آواز تیشه‌ی فرهاد در کوه بیستون، گاه در وضوی خون منصور حلاج بر بلندای صلیب، گاه در گریه‌ی قلم عین القضاات و بیتهای و گاهی در رقص سماع بایزید و ابوسعید! کتابی که پیش چشمان شما کشوده شده نیز در اوراق کهن خود، عطر دل‌انگیز عشق‌نوازی‌های شکوهمند دلدادگان آریایی هند را جهان کرده و مشتاق واگویه‌ی حرف‌ها و شعرهایی است که برای گفته نشدن و خوانده نشدن، سروده و آفریده شده‌اند. رامایانا،^۱ داستان عشق رام^۲ و سینا^۳ در ادبیات هند همان قدر ارج و شهرت دارد که لیلی و مجنون در ادب عرب و فرهاد و شیرین در ادب پارسی. حتی اگر بیشتر دقیق شویم، در می‌یابیم که اشتها و ارزش این قصه، بسی بیشتر از همتایان ایرانی و عربی خویش است.^۴

۱. رامایانا: (سانسکریت: रामायण).

۲. رام: (سانسکریت: राम)، یا رامچندرا از پادشاهان قدیم هندو و اوتار ویشنو است. در ریگ ودا، رام به معنی تاریکی به کار رفته است.

۳. سینا: (سانسکریت: सीता)، همسر رام، یازدهمین اوتار ویشنو در آتین هندو است. هندوان او را اسوه و نمونه‌ای برای زنان می‌دانند. سینا، اوتار لکشمی، یکی از نمودهای شاکتی است، که با نام سینا بر زمین فرود آمد.

۴. رامایانا علاوه بر فرهنگ هند، تأثیر چشمگیری نیز بر فرهنگ شبه قاره و حتی کشورهای جنوب شرق آسیا داشته است. ضمن آنکه علاوه بر زبان سانسکریت شاعران بسیار دیگر در زبان‌های متعدد هند نیز تا به امروز از آن سود